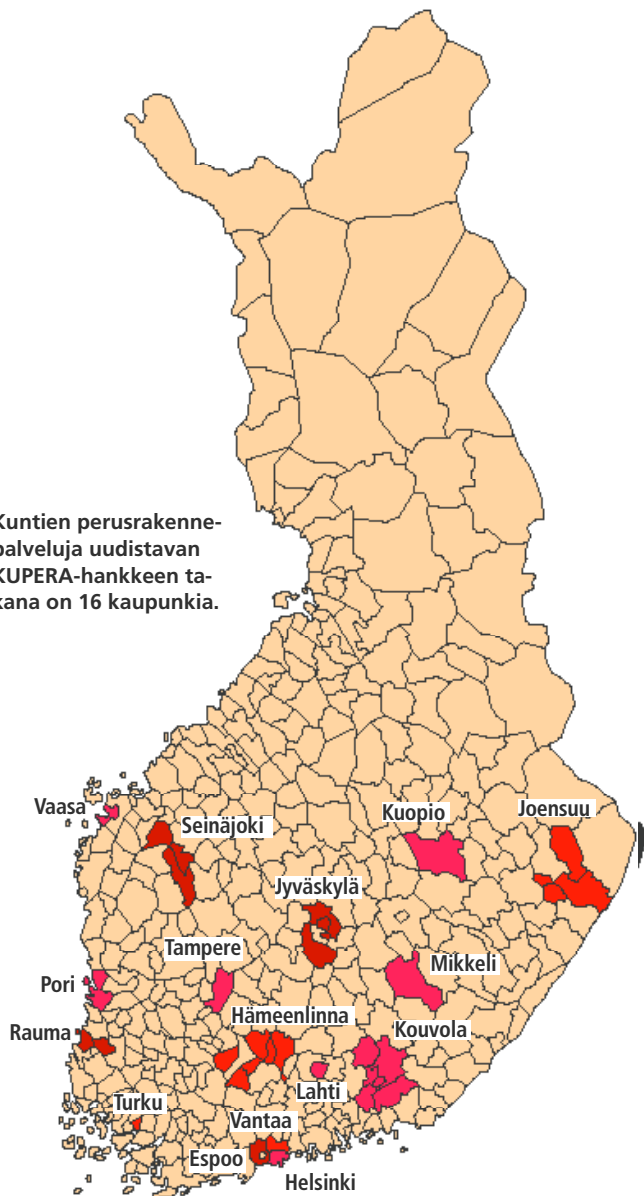

Kuusitoista kaupunkia käynnistivät Tekesin tuella

TEKNISET PALVELUT uudi

Kuntarakenteen voimakas muutos, henkilöstön ikääntyminen ja talouden reunaehdot edellyttävät reippaita otteita myös teknisen sektorin palvelutuotannossa. Historian laajin kuntien teknisten palvelujen järjestämis- ja tuotantotapojen uudistamishanke käynnistyi elokuussa aktiivisten kaupunkien johdolla ja Tekesin merkittävällä kehittämistuella.

Kuntien perusrakennepalveluja uudistavan KUPERA-hankkeen takana on 16 kaupunkia.

TEKSTI Paavo Taipale

■ Hankkeella tähdätään laadukkaisiin palveluihin nykyistä tehokkaampia tuotantotapoja kehittämällä ja soveltaen. KUPERA-nimeä kantava hanke syvennyy kuntien perusrakenteiden ja perusrakennepalvelujen rahoituksen, omistajuuden ja tuotannon innovaatioihin. Perusrakennepalveluilla tarkoitetaan tässä kaikkia kuntien vastuulla olevia rakentamiseen ympäristöön liittyviä tehtäviä alkaen maapolitiikasta ja kaavoituksesta ja ulottuen kadunpitoon, kiinteistöihin sekä jäte- ja vesihuoltoon.

Toteutusvastuu 16 kaupungin käynnistämästä hankkeesta on Teknillisen korkeakoulun BIT-tutkimuskeskuksella ja Tampereen yliopiston yhdyskuntatieteiden laitoksella. Kokonaisbudjetillaan 1,3 miljoonan euron hanke päättyi 2011 lopussa. Rahoituksesta 782 000 euroa tulee Tekesin Rakennettu ympäristö -ohjelmasta, runsaat 260 000 euroa hankkeeseen mukaan lähteneiltä kaupungeilta ja saman verran hankkeen toteuttavilta tutkimuslaitoksilta.

Kaupungit yksissä tuumin

Hanketta valmisteltiin toista vuotta lähinnä parinkymmenen suurimman kaupungin teknisen sektorin johtavien viranhaltijoiden ja Kuntaliitto-konsernin edustajien yhteistyönä KEHTO-työnimellä (kehittämisen halluunotto ja toteutus) kokoontuneessa ryhmässä. Työryhmässä koettiin vahvasti, että nyt on aika ennakkoluulottomasti arvioida uudelleen teknisen sektorin palvelut ja niiden tuotanto.

– Tavoitteena oli saada uutta draivia alan kehittämiseen ja koota kehittämisrahoitusta, jol-

loin tulostakin syntyy paremmin. Kun toimintatavat ovat kunnilla yhteiset, on yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien kanssa helpompaa toimia, kiteyttää hankkeen taustoja Jyväskylän apulaiskaupungininsinööri **Kari Ström**, joka on ollut alusta alkaen mukana hankevalmistelun ytimessä.

Ström pitää tärkeänä, että nyt saadaan myös asiantuntevaa ja puolueetonta tutkimustietoa teknisen sektorin strategiavalintojen tueksi. Aiemmin tutkimuksellinen ote on hankkeissa usein ollut hajanaista.

– Ykkösjuttu myös Jyväskylän kannalta on se, että näitä asioita tehdään ja pohditaan yhdessä. Kaikki kaupungit kuitenkin painiskelevat samojen haasteiden kanssa. Talouden tiukat ajat painavat tosissaan miettimään, miten tekniset palvelut tuotetaan laadukkaasti ja tehokkaasti.

Hankkeen valmistelu sujui inostavassa hengessä.

– Kaupungit lähtivät erittäin hyvin mukaan hankkeen yhteiseen valmisteluun. Useat kollegat ovat minulle sanoneet, että näin meidän tulisi toimia. Tuntuu siltä, että tätä hanketta on kunnissaakin odotettu, Ström iloitsee.

Toteuttajatahot ajoissa mukaan

Vuoden 2008 alkupuolelta lähtien neljästi kokoontunut teknisten palvelujen tulevaisuutta pohtinut KEHTO-ryhmä kutsui marraskuussa kokoukseensa alan kehittämisestä kiinnostuneiden tutkimuslaitosten edustajia. Tämän jälkeen käynnistyi laajan tutkimus- ja kehittämishankkeen valmistelu yhteistyössä toteuttajatahojen kanssa.

– Valmistelu on sujunut erittäin hyvin sekä kaupunkien että

historiallisen laajan kehittämishankkeen stuvat 1,3 miljoonalla

meille yhteistyökumppanina aiemmin tuntemattoman Tampereen yliopiston kanssa. Hanke saatiin kokoon poikkeuksellisen ripeästi, hankevalmistelua loppuvaiheessa vetänyt TKK:n BIT-tutkimuskeskuksen tutkimusjohtaja **Pekka Malinen** kertoo.

Hän myöntää avoimesti yllättyneensä kaupunkien vahvasta tahdosta laajan kehittämishankkeen käynnistämiseksi yhteisin tavoittein.

– Julkisen sektorin ajatusmaailma on muuttunut. Siellä koetaan tarve tehostaa toimintoja erityisesti nyt taloudellisesti vaikeina aikoina. Maailma ei tällä hankkeella vielä muutu, mutta muutosprosessi saadaan hyvään alkuun. Uskon mukanaolevista kaupungeista löytyvän hyviä pilotteja hankkeen eri vaiheissa, Malinen sanoo.

KUPERA peruskysymysten äärellä

Hankkeen yhtenä tavoitteena onkin KEHTO-ryhmän toiminnan vakiinnuttaminen. Siitä on tarkoitus kehittää kuntien perusrakennesektoriin kohdistuvaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa tukeva pysyvä foorumi ja yhteistyöverkosto. Näin kunnilla on paremmat mahdollisuudet pysyä muutoksessa yhdessä mukana.

KEHTO-ryhmän pysyvän toiminnan keskeisiksi tavoitteiksi on tunnistettu kehittämistoimien hallinta, edunvalvontakanavan tarjoaminen, informaation keskinäinen jakaminen ja jalostaminen sekä riittävä integroituminen yhteistyökumppanien kanssa.

KUPERA-hankkeen toteuttajiksi valittiin TKK:n BIT-tutkimuskeskus ja Tampereen yliopiston yhdyskuntatieteiden laitos. Näiltä löytyi tarvittavaa tut-

TKK:n BIT-tutkimuskeskuksen tutkimusjohtaja Pekka Malinen löysi KUPERA-hankkeen myötä uusia yhteistyökumppaneita Tampereen yliopistosta.

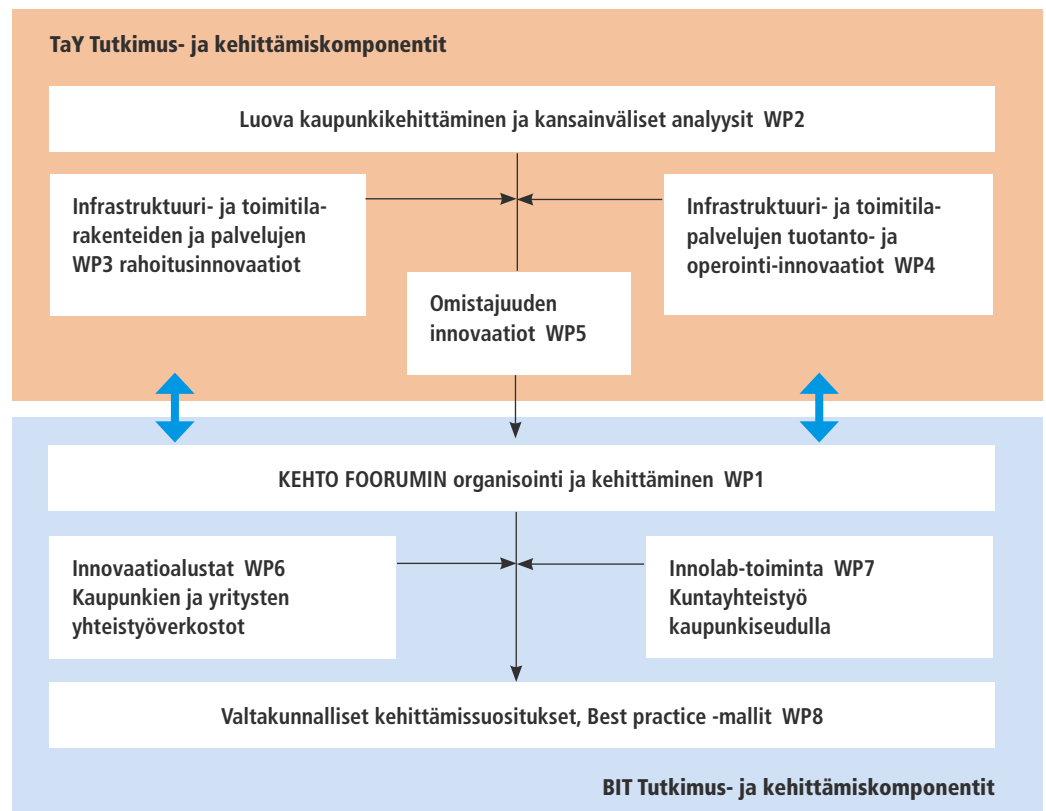

KEHTO-ryhmän puheenjohtajana toimineen Jyväskylän apulaiskaupungininsinööri Kari Strömin mukaan kaupungit lähtivät innostuneesti mukaan yhteiseen valmisteluun.

kimusosaamista palveluinnovaatioista sekä toisaalta kuntahallinnosta ja perusrakennepalvelujen roolista siinä.

Tutkimushankkeen ideana on tuottaa innovatiivisia organisoitumismalleja, joiden avulla palveluja voidaan tuottaa ja hallita aiempaa tuloksellisemmin. Palvelujen tuottavuutta ja laatua voidaan parantaa mm. edistämällä kilpailua, kehittämällä yhteistointiverkostoja ja kuntien tuloso-ohjausta ja tuotteistamalla hallinnollisia toimintoja.

Tavoitteena on osoittaa markkinoiden hyödyntämisen mahdollisuuksia julkisissa perusrakennepalveluissa, kerätä siitä saatuja kokemuksia ja arvioida sen potentiaalisia hyötyjä ja haittoja ...→

KUPERA-hankkeen tutkimus- ja kehittämissosiot ja vastuutahot

”Tätä hanketta on kunnissakin odotettu.”

...→ sekä antaa suosituksia kuntien teknisen sektorin hallintomallien uudistamiseksi. Tutkimus nostaa esiin esimerkkejä alan kansainvälisistä kokeiluhankkeista ja arvioi ulkomaisten palveluinnovaatioiden soveltuvuutta Suomessa.

Hankkeessa tarkastellaan myös, mitkä ovat kuntien velvollisuudet ja oikeudet omistaa perusrakenteita, ja mitä velvoitteita ja oikeuksia kunnallisen omistajuuden pitäisi merkitä teknisen sektorin päätöksenteossa.

Hankkeessa kahdeksan osaa

KUPERA-hanke jakautuu kahdeksaan osioon, joista kummallakin toteuttajaosapuolella on

vastuullaan neljä. Hankkeen arvioidut kustannukset jakautuvat kahdelle toteuttajataholle jokseenkin tasan.

BIT keskittyy KEHTO-foorumien kehittämiseen, julkis-yksityiseen yhteistyöhön ja kaupunkiseutujen yhteistyöhön sekä valtakunnallisten kehittämissuosituksen kokoamiseen hankkeen tulosten pohjalta.

Tampereen yliopiston yhdyskuntatieteiden laitos puolestaan keskittyy luovan kaupunkikehittämisen kansainvälisiin kokemuksiin sekä infrastruktuuri- ja toimitilapalvelujen rahoituksen, omistajuuden ja operoinnin innovaatioihin.

Hanke luo ja tuottaa uutta tieteellistä tietoa palveluinnovaatioista ja niiden vaikutuksista. Työssä kehitetään myös uusia toimintamalleja sekä kuntayhteistyöhön että yhteistyöhön yritysten kanssa. Tuloksina syntyy

toimenpide-ehdotuksia KEHTO-foorumille ja suosituksia alan järjestöille, kunnille ja kuntayhtymille.

Kehittämisen mallit ja menetelmät voivat määrätietoisen jatko-työn kautta levitä myös kuntakentälle laajemmin, jolloin valtakunnallinen merkitys vielä kasvaa.

Tekes tukena kuntien muutoksessa

Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus Tekes on viime vuosina uudistanut strategiaansa niin, että myös palveluinnovaatiot ovat rahoitustuen kohteena. Tekes arvioi, että julkisen sektorin palveluja on kyettävä tuottamaan nykyistä tehokkaammin. Kuntien hankkeista ei aiemmin ole juuri runsaudenpu- laa ollut. KUPERA-hanke osuu- kin hyvään saumaan.

– Kunnat ovat aiemmin varsin heikosti hyödyntäneet tutkimus-

laitosten osaamista. Tässä hankkeessa on kuitenkin toimittu hienolla tavalla, tunnustaa Tekesin Rakennettu ympäristö -ohjelman päällikkö **Kari Hiltunen**.

Vuoden alussa käynnistyneen ohjelman yksi kantava teema on julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön edistäminen.

Hiltunen pitää kuntien perusrakennepalvelujen tutkimushanketta erittäin tärkeänä ja toivottuna kuntasektorin aloitteellisuuden osoituksena. Siksi Tekes on valmis osallistumaan merkittäväällä summalla hankkeen rahoitukseen.

– Tutkimushankerahoitusta ei ole ohjelmasta vielä paljon jaettu, vaikka yritysrahoitusta onkin myönnetty jo reilusti. On todella hienoa, että kunnat ovat lähteneet tällaiseen yhteiseen ponnisteluun. Tämä on juuri sitä, mitä haluamme, Kari Hiltunen painottaa. ■